

Dünya Maden Haberleri

TÜRKİYE:

Bakır stokunun tesisi

Koordinasyon Hey'etinin bir kararı üzerine Eti Bankça bir bakır ihtiyatının tesisine girilmiştir. Bu iş için Eti Bank emrine 3 milyon lira ayrılmıştır.

AFRİKA:

Altın istihsali azalıyor

Cenubî Afrika İttihadının Transvaal madenlerindeki altın istihsalâtı birinci teşrin ayında 1.235.784 onzu bulmuşken ikinci teşrin zarfında 1.191.389 onza inmiştir. Cevherin altın tenoru azalmakta olup amele ücretleri, nakliyat masrafları ve vergiler artmakta bulunduğundan kazanç nisbeti bir misli düşmüştür.

Selâhiyettar makamların takdirine göre Transvaal madenlerinin altın ihtiyatı ancak 30 seneye kâfi gelmektedir.

ALMANYA:

Maden kömürü tasarrufu

Devlet Kömür Birliği, memlekette maden kömürü sarfiyatını azaltmak maksadıyla bütün Almanya endüstrisine ve ahalisine bir hitabede bulunmuştur. Isıtma şartlarına, her fırın için tesbit olunan maden kömürü cinsine, havanın hararet derecesine, teshin cihazlarının tamir ve ıslahına azamî dikkat edilmesi ve dairelerde derenin 18-i, koridorlarda 12-vi geçmemesi tavsiye edilmektedir. Kalorifer ve büyük teshin kazanlarında çalışanlar için hususî kurslar tesis olunmuş ve en elverişli yak-

ma usullerinin öğretilmesine girişilmiştir. Bütün işletme ve dairelerin müdürleri yakıcı tasarrufunun kontrolü ile tavzif edilmiştir.

AMERİKA B. D.

Tayyare benzini için yeni usul

Standard Petrol Kumpanyası normal benzinden şimdiye kadar elde edilen 65 oktanlı yerine oktan derecesi 81-i bulan tayyare benzinin imali için yeni bir usul keşfetmiştir. Bu usul neticesinde %100 oktanlı benzin imali için sentetik benzin karıştırılmasına lüzum kalmadan Fahrenheitle 300 derecede yüksek oktanlı benzin elde edilmektedir. Evvelce katalizasyon ameliyesi 900° den yüksek bir derecede vukua gelirken, yeni keşfolunan usul neticesinde tayyare benzini imali çok kolaylaşmıştır.

Sentetik manyezit

Manyezit ihtiyacını temin maksadiyle Amerika Şimali Şarkî Manyezit Kumpanyası sentetik usul ile manyezit istihsali için İngiliz patenti olan Chesny icadını satın almış ve Cape May'da senevi 40.000 ton kapasiteli bir fabrikanın tesisine girişmiştir. Bu tesisat 1942 ortalarında işletilmeğe başlanacaktır. Ham madde olarak şarkî Pensilvanyadaki dolomit yataklarından istifade olunacaktır.

Petrol ithalâtı

Amerika B.D-i dünya petrol istihsalâtının takriben %63-ünü temin etmesine rağmen Cenubî Amerika ve Uzak Doğu mem-

leketlerine yardım olsun diye, 1941 yılının ilk 6 ayı zarfında cem'an 5.925.000 ton petrol ve müştakları ithal etmiştir. Bu miktardan 3.750.000 tonu Venezuela, 1.124.000 tonu Hollanda Hindistanından ve 939.000 tonu Meksikadan satın alınmıştır.

BULGARİSTAN:

Maden kömürü istihsalâtı artıyor

Hükümetçe alınan tedbirler sayesinde devlet sermayesi ile çalışan Pernik madenlerinden 1941 yılının ilk 10 ayında 2.342.392 ton istihsal edilmiştir. Bu miktar 1940 yılının aynı aylarında düşen miktara nazaran %21 nisbetinde fazladır. Son zamanlarda Pernik madenlerinin gündelik tuvenan kömür istihsalâtı 9.500 tonu bulmuştur.

Krom cevheri ihracatı gümrükten muaf

29.10.1941 tarihli bir emirnameye göre Almanya'ya ithal olunan krom cevherinden alman gümrük resmi kaldırılmıştır.

Taşkömür fiyatları yükseliyor

Fiyat ve iaşe komiserliğinin bir emri üzerine bütün Bulgaristanda 1.11.41 ilâ 1.4.42 tarihleri arasında muteber olmak üzere maden kömürü fiyatlarına 60 ilâ 70 leva yeni bir zam yapılarak, birinci nevi kömür, eve teslim, ton başına 695 den 765 levaya ve ikinci nevi 615 den 675 levaya çıkarılmıştır.

DANİMARKA:

1941 de turb istihsalâtı

Avrupa harbi patlaması ile Danimarkaya ithal olunan taşkömürün ithalâtı oldukça azalmış ve memlekette yakıcı kıtlığı baş göstermeğe başlamıştır. Hükümetin teşvik ve teşebbüsü üzerine yumuşak linyit* veya turb istihsalâtına hız verilmiştir. Bundan dolayı 1938 yılında 400.000 tonu bulan turb

istihsali 1940 da 2,5 milyon tona çıkarılmıştır.

1941 yılında alınan tedbirler neticesinde memleketin turb istihsalâtı 4,5 milyon tonu aşmış ve 1940 yılına nazaran %80 nisbetinde yeni bir artış kaydetmiştir. Bu miktarın 2,5 milyon tonu Jutland ve 2 milyon tondan fazlası diğer adalara isabet etmiştir.

FİLİPİN:

Maden zenginliği

7000-e yakın adadan ibaret Filipin 1940 yılında 1.140.126 onz safi altın istihsal etmiş ve böylece dünya yekûnuna %2,5 ve Amerika B.D-i istihsalâtına %20 nisbetinde ortak olmuştur. Adaların senevi gümüş istihsalâtı 1.349.454 onza çıkmıştır.

Filipin adaları bilhassa bakır ve demir cevherince zengindir ve 1939 yılı zarfında takriben 6000 ton bakır konsantresi ile 1166781 ton demir cevheri imrar etmiştir. Krom cevheri istihsalâtı 132.177 ton gibi önemli bir miktara varmıştır. Adaların manganez cevheri imraratı 29.349 tonu, kurşun istihsalâtı ise 40.539 kilogramı bulmuştur. 1939 istihsal yekûnunun kıymeti 84,7 milyon pesosdur.

FRANSA:

Turb yataklarından faydalanma

Memleketteki yakıcı kıtlığını önlemek maksadiyle muhtelif mıntakalarda mevcut turb yataklarından istifade tedbirleri alınmıştır. Fransanın turb ihtiyatı 4 ilâ 5 milyar ton arasında tahmin olunur. Kurutulmuş turb %25 nisbetinde su ihtiva ettiğinden haruri kuvveti kg. başına takriben 3000 kaloriyi bulur ve aşağı yukarı odun derecesine muadildir.

Turbdan imal olunan briketin su tenoru %12-14 nisbetinde olması nazarı itibare ali-

nırsa haruri kuvveti 4800 ilâ 5000-e çıkar. Turbu linyitle karıştırarak imal olunan briketin kalori miktarı 5600 dir. Bundan dolayı bu son briketlerin jeneratörlü nakliyat vasıtalarında kullanılmasına imkân vardır.

Turb istihsalâtını teşvik maksadiyle Syndicat general des Turbieres de France teşkil edilmiş ve 1941 de 70.000 ton turb piyasaya imrar olunmuştur. 1942 senesinde yalnız Briere mıntakasından 100.000 ton turb istihsalı beklenmektedir.

HİNDİSTAN:

Demir ve çelik endüstrisi

Son senelerde İngiliz Hindistanı hanı demir endüstrisinin yıllık istihsal kapasitesi 1,2 ilâ 1,3 milyon tonu tutmaktadır. Mamafih istihsal miktarı 900.000 ton radelerindedir. 1941 yılının ilk 9 ayında cem'an 143.270 ton ham demir ihracatı yapılmıştır. Başlıca müşterilerinden Yeni Zelandaya 32.770 ton, İngiltereye 31.644 ton, Yakın Şark'a 18.664 ton ve Kanada ile Amerika B.D-ine 45.541 ton ham demir ithal etmiştir.

İngiltere tarafından alman tedbirler neticesinde demir ve çelik endüstrisinde yeni bir gelişme kaydedilmiş ve istihsalât ile tevziat hükümet kontrolü altına alınmıştır.

Ağır endüstri 1941 yılının ilk 9 ayında 163.850 ton ham çelik ihraç etmiştir. Bu miktardan 71.443 tonu İngiltereye ve 32.337 tonu Japonyaya ithal olunmuştur. Bundan maada aynı aylar zarfında 288.357 ton hadelenmiş çelik harice satılmıştır. Bu miktarın 179.447 tonu Mısır ve Irak tarafından ithal olunmuştur.

Uzak Şark'taki harp vaziyeti dolayısıyla istihsalâtın % 80-90-1 millî müdafaa emrine alınmış ve fiyatlara %10 bir zam yapılmıştır. Halbuki dahilî piyasada demir ve çelik eşya fiyatı 1939-a nazaran %100 yükselmiştir.

Benzin ve gazyağı vesikaya tâmi

Japonların, Singapurı işgali ile Hindistana ithal olunan petrol müştakları miktarının azalması karşısında Hindistan hükümeti benzin ve petrol sarfiyatının tahdit edilmesini kararlaştırmış ve benzin ile gazyağı tevziatını vesika usulüne tâbi tutmuştur.

Hususî otomobillere verilen benzin miktarı 1940 yılına nazaran yarı yarıya azaltılmıştır. Gazyağı satışı 1940 yılı miktarının %60-ına indirilmiştir.

HOLANDA HİNDİSTANI:

Altın istihsalâtı artıyor

1939 da 2.525 kilogramı bulan altın istihsalâtı 1940 yılında 2.798 kg-a çıkmışken, gümüş istihsalâtı da 19.223 kg-dan 46,847 kg-a yükselmiştir.

Son üç sene zarfında Hollanda Hindistanının altın ve gümüş istihsalâtında %20 ilâ %40 arasında bir artış dikkate şayandır.

İNGİLTERE:

Taşkömür sarfiyatının tahdidi

Harp ekonomisi ve millî müdafaa ihtiyacının tam olarak temini nazarı itibara alınarak bütün İngilterede taşkömürü satışı hükümet kontrolüne tâbi tutulmuştur. 1.7.41 tarihinden itibaren her aileye ayda azamî 1 ton kömür satılmaktadır. Aynı zamanda tren seyrüseferlerinin azaltılmasına da geçilmiştir.

Benzin vesikaya tâbi

1.8.1941 tarihinden itibaren bütün İngiltere ve komşu adalarda benzin satışı vesikaya tâbi tutulmuş ve otomobillere verilen benzin miktarı %20 nisbetinde azaltılmıştır. Hususî otomobillerin islemesi yasak edilmiştir. Bu emir neticesinde memlekette takriben 750.000 otomobil kullanmadan çıkmıştır. Doktor ve resmî daire oto-

mobilleri ile 580.000 kamyonet ve otobüsün aldığı benzin miktarı da kısaltılmıştır.

İSPANYA:

Demir ve çelik endüstrisi

Harp yüzünden kok, makine yağı ve demirli manganez ithalâtının güçleşmesi üzerine memleketin 1941 yılı demir ve çelik endüstrisi tam bir kapasiteyle çalışmamıştır. Bundan dolayı 1941 yılı ham demir istihsalâtı 1940-a nazaran %10 nisbetinde azalarak 581.343 tondan 530.000 tona inmiştir.

Çelik istihsalâtı 1940 yılında 781.728 tonu tutmuşken, 1941 de 685.000 tona inmiş ve %11,2 nisbetinde bir azalış kaydetmiştir.

Benzin sarfiyatının tahdidi

Atlantik harbinin kuvvetlenmesi karşısında İspanyada benzin kıtlığı artmıştır. Bundan dolayı benzin satışı vesika usulüne tâbi tutulmuş ve satılan miktar azaltılmıştır. Bazı otobüs seferlerine nihayet verilmiş ve hususî otomobil seyrüseferi, mübrem vak'alar hariç olmak üzere, yasak edilmiştir.

Aynı tahdidat İspanya Fası, Kanar adaları ve diğer müstemlekelere de teşmil edilmiştir.

İSVİÇRE:

Maden kömürü sanayii

Bütün memlekette yapılan jeolojik araştırmalar neticesinde Nidwalden kantonunda mühim iki taşkömür damarı keşfolunmuştur. Halihazırda Walis mıntakasında 7 taşkömür madeni işletilmekte ve ayda ortalama 3.500 ton kömür imrar edilmektedir.

İşletilmekte bulunan linyit madenleri Erlenbach, Kandergrund, Sonnenberg ve Gotthalden mmtakalarında kâindir. Kandergrund ve Sonnenberg linyit, madenleri-

nin aylık istihsalâtı 1000 ton raddelerindedir.

Luzern ve Gailen civarındaki şistli kömür madenleri ayda vasati olarak 4.600 ton bir istihsal vermektedirler.

İTALYA:

Demir ve çelik sanayii

Taşkömür ve kok kıtlığı ile yeni tesisat ithalâtının güçleşmesi yüzünden memleketin 1941 yılındaki demir ve çelik istihsalâtı 1940 senesine nazaran cüz'î bir azalış göstermiştir. Tabiî su kuvvetlerinden istifade olunarak çelik istihsalâtının %40 ilâ 45-i ve demirin %15-i elektrik fırınlarından elde edilmiştir. İhtiyacının %10-u ithalât yoluyla temin olunmuştur.

Demir ve çelik fiyatlarında yeni bir yükseliş kaydedilmemiştir.

Hurda demir ve çeliğin kontrolü

18.1.42 tarihli bir emre göre bütün İtalya ve adalarda hurda demir ve çelik alış-ve-rişi hükümetin sıkı kontrolüne tâbi tutulmuş ve bunun için Ente Distribuzione Rottami (Endirot) dairesi tesis olunmuştur. Bu teşkilâtın kurulması ile hurda müstehlikleri teşkilâtı olan Campsider'in bütün salâhiyeti Endirot'a geçmiştir. Son ismi geçen kurum hurda fiyatlarını tesbit edecek ve millî müdafaanın ihtiyacını temine çalışacaktır.

Asfalt ve bitümden petrol

Otarşi plânının tatbiki maksadiyle İtalya hükümeti asfalt ve bitümlü şistlerden yılda 100.000 ton petrol istihsalı için geniş mikyasta faaliyete geçmiştir. Madenî yağlar şirketi «Egyp» tarafından Abruzzeı mıntakasındaki asfalt zuhuratının işletilmesi için 250 milyon lire tahsis edilmiştir. Aynı zamanda bitümlü şistlerden petrol istihsal eden firmalara tediye olunan prim miktarı yükseltilmiştir.

JAPONYA:

Demir endüstrisine yardım

Japonya'nın nazırlar hey'eti memleketin demir endüstrisine bir yardım fondu olarak 27 milyon yen tahsisat kabul etmiştir. Amerika B. D-nden hurda demir ve çelik ithalâtının inkitaya uğraması üzerine Uzak Şark demir sanayiinin müstakil bir şekil alması için mühim tedbirler alınmıştır. Başlıca 6 demir fabrikasının bütün istinsalâtı hükümetçe satın alınacak ve mutedil fiyatlar üzerinden çelik fabrikaları ile dökümhanelere satılacaktır. Hususî piyasada ham demirin fiyatı ton başına 81 yeni aşmıyacaktır.

Petrol istihsalı kontrole tâbi

Ticaret ve sanayi nezaretinin bir teşebüsü üzerine Japonya'nın petrol ve müştakları istihsalâtı Imperial Petrol Ş-i elinde birleştirilmiş ve hükümet kontrolüne tâbi tutulmuştur. Memleket petrol istihsalâtının %90-ına şamil olan bu şirket anavatan ve müstemlekelerde petrol istihsalı ile tavzif edilmiştir.

Alüminyum endüstrisi

Tayyare imalinde kullanılan alüminyum istihsalâtı son 8-9 sene zarfında daha çok artmış, ve 1941 yılında 60.500 tona çıkmıştır. 1939 senesinde kurulan Elektrosimik endüstri şirketi ile Nippon Alüminyum kumpanvası senevi 24.000 ton alüminyum imrar etmektedir. Bugün için 18 alüminyum fabrikası çalışmaktadır.

Hükümetçe alman tedbirler sayesinde memleketin yıllık alüminyum istihsalâtı 266.000 tona çıkarılacaktır.

KOLOMBİYA:

Jeolojik araştırma faaliyeti

Madenler nazır Ilgınca yaptırılan jeolojik araştırmalar neticesinde Kundinamarca eyaletinde maden kömürü, Antioquia'da boksit, kaolen ve mika, Norino ve Kaldas

mıntakalarında kükürt, Norino'da molibden, amyant ve grafit yataklan keşfolunmuştur.

Aynı zamanda memleketin jeolojik haritasının ihzarına girişilmiştir. Yunin şehri civarında senevi 552 ton çinko oksidi verecek bir fabrikanın tesisi kararlaştırılmış ve ihzari işlere girişilmiştir.

Son zamanlara kadar petrol ve necip metallere istihsalile iktifa eden Kolombiya harp yüzünden diğer yeraltı servetlerinden istifade çarelerini araştırmaktadır.

MANÇUKO:

Kömür yataklarının işletilmesi

Devlet sermayesi ile çalışan Endüstri inkişafı Ş-i Taytsu mıntakasındaki taşkömür yataklarının işletilmesi için bir teşkilât vücade getirmiş ve bu işe 50 milyon yuan bir sermaye ayırmıştır.

Taytsu taşkömürü kolayca kok imaline elverişli olup zengin İhtiyata maliktir. İlk baharın girmesi ile bu yatakların işletilmesine balanacaktır.

MEKSİKA:

Petrol işletmesinin devletleşmesi dolayısıyla.

18.3.1938 senesinde nazırlar hey'etinin bir kararı üzerine Meksikada bulunan bütün ecnebi petrol işletmeleri devletleştirilmiştir. Amerika B. D-i sermayedarları ile Meksika hükümeti arasında bu yüzden husule gelen tazminattaki muhalefet dört senedir devam etmektedir.

Lisbondan alman son haberlere göre Amerika B. D-i hükümeti Meksikaya M. Cooke riyasetinde yeni bir hev'et göndermiştir. Bu hey'et Meksika hükümeti ile anlaşarak 18.11.41 tarihli esaslara göre devletleştirilen petrol işletmelerinin tazminatı meselesini halledecektir. Karşılıklı olarak Meksikadan gümüş mubayaası ile askerî

yol inşası meseleleri de müzakere olunacaktır

NORVEÇ:

Turb istihsalâtı artıyor

1940 yılında 1,46 milyon metremikâbı turb istihsal olunmuşken; 1941-de bu miktar 1,95 milyon m³ a çıkarılmıştır. Kurtulmuş turbun beher metremikâbı 11 kurdan satılmıştır. İmrarat istihsalâtın %95-ini teşkil etmiştir. Halihazırda memleketin 66 mahallinde makine usulü ile turb istihsal olunmaktadır. Halden ve Elverum'da iki turb briket fabrikası faaliyettedir. Memleketin diğer mntakalarında da turb fabrikalarının tesisi derpiş olunmaktadır.

1941 senesinin turb istihsalâtı kıymet itibariyle 22 milyon kurona balığ olmuştur.

Bitümlü şistten petrol

İsveçli mühendis Dr. Ljungström tarafından icat olunan bitümlü şist yataklarının sondaj kuyuları yoluyla elektrikî teshine tâbi tutularak petrole tahvil usulü Norveçte büyük bir alâka uyandırmıştır. Bu usule göre elektrik vasıtasıyla destilasyona tâbi tutulan bitümlü şist yataklarından çıkarılan petrol buhan borulara toplanarak teksif olunmakta ve benzin istihsali bilâvasıta yapılmakta, bitümlü şistlerin araziden çıkarılmasına lüzum kalmamaktadır.

Son zamanlarda Norveç'in Stavanger ile Oslo arasındaki bitümlü şist yataklarından yeni usulle petrol istihsali üzerine geniş ölçüde tecrübeler devam olunmaktadır.

KUMANYA:

Kok yerine tabîî gaz

Harp yüzünden kok ithalâtının güçleşmesi karşısında Kumanya endüstrisi tabîî gaz kaynaklarından istifade için geniş ölçüde tesisat değişiklikleri yapmaktadır.

Tabîî gaz firması Sonametan 1941 yılı zarfında 100 km. uzunluğunda bir boru hattı inşa ettirerek Fogaraş ile Kronstadt arasındaki fabrikaların metan gazı ile temini işine başlamıştır. Bu civardaki kâğıt, selülös fabrikaları kok yerine metan gazı ile teshin olunmaktadırlar. Kronstadt belediyesi ile Sonametan arasında da şehrin gaz ihtiyacı hakkında bir anlaşma imzalanmıştır.

SOVYET RUSYA:

Aşağı nevi kömürden kok imali

İki senedenberi aşağı nevi taşkömüründen kok imalinin tetkikini yapan Prof. Pavlov riyasetindeki fen hey'eti yeni bir cihaz icat etmiş ve bu cihazla kirli ve kalorice aşağı maden kömürlerinden yüksek cinsteki kokun imaline imkân bulmuştur.

Lâboratuvar tecrübelerine istinat eden yeni icadın tatbikat sahasında kullanılması için bazı tedbirler alınmıştır.

YUNANİSTAN:

Linyit endüstrisinin tevsii

Memlekette mahrukat kıtlığını önlemek maksadiyle Yunanistanın liğnit zuhuratından azami istifade çareleri aranılmaktadır. Son zamanlarda yapılan jeolojik araştırmalara göre memleketin muhtelif mntakalarında bulunan liğnit yataklarının umum rezervi birkaç milyar tona balığ olmaktadır.

Şimdiye kadar memlekette 60-a yakın linyit ocağı iptidâî usullerle işletildiğinden memleketin mahrukat ihtiyacını temine kâfi gelmemektedir. Senevi istihsalâtın 1 milyon tona çıkarılması için yeni tedbirler alınmaktadır. Neticede her yıl ağaç kömürü sarfiyatının linyit lehine 100.000 ton azalacağı ümit edilmektedir.